

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

In Romulum annotationes

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

IN PLVT. ROMVLVM ANNOTATIONES GVIL. Xylandri & Herm. Cruferii interpretum.

19. a. Fabius Pictor] Fabii Pictoris extat fragmentum, & Catonis. Vide etiam Dionys. Halicarn. & T. Liuium. Cr.

Ibid c. (Cermanus) apud Varronem lib. 4. De ling. Lat. & apud Sex. Pompeium Festum, Cermalus legitur: quos vide.

Ibid. Vel quia pecora ruminantia illic captabant umbram) ἡ δὲ ζῷον, non ἐν δὲ ζῶτων, scribe. Est autem ἡ δὲ ζῶν proprie Meridiana, seu, Inter diu dormire, aut, Quies se dare. Sic & in Lucullo, μισομηδίας ὄσης, & ἡ δὲ τραυίω τῶν δὲ ζῶτων καὶ ἀπανομίαν. Eustath. in 4. Vlyss. ad Versum de Proteo, Ἐνδρος δ' ὁ γέρον, ait ἡ δὲ ζῶν vocari ab Oppiano δὲ ζῶν τῶν ἀμελείων, nimirum diatribas sub dio.

20. a. Hic Larentiam complexus est ac dilexit) Οὐ πῶς ἔγνω πῶς Λαρεντίας. Verbum γαστρικὸν pro Rem habere, seu Corpus misere, sumitur, quemadmodū & in factis literis. Sic Plutarch. saepe loquitur, vt in Pompeio, πῶς μακίνας Μιθριδάτην ἔκλυον. & in Brutto, πῶς Σερβίλιαν ἐγγράμην Καίσαρ. & De mulierum virtutibus, γαστρικὸν ἐγγράμην ἀπ' ὄρους ζῶντος πρὸς Γαλάτην & initio Eumenis, de Bitunia ab Alexandro habita. & in G. lba, de matre Nymphidii. Latini eodem modo usurpant verbum Cognoscere. Ouid. lib. 4. Metam. de Cadmo: ille sua lambebat contiguis ora, Inque finis charos, veluti cognosceret, ibat. Et Iulius Cæsar simili modo loquutus est de Germanis lib. 6. Comment. belli Gallici: Intra annum vigesimum fœminæ notitiam habuisse, in turpissimis habent rebus. Cæterum Larentiæ eadem historia est apud Plutarchum, Quæst. Rom. 35. & apud Macrob. lib. 1. Saturnal.

Ibid. b. Traiectum velaturam vocant) Velaturam facere dicuntur qui mercede vehunt: & Velabrum, quod ibi vehantur litribus. ex Varronis lib. 4. De ling. Lat. De velabro vide & Liu. Dec. 3. l. 7.

21. c. Alucum se ad fliam ferre) Ἀλὺς ἢ πῶς μετὰ πῶς Ἰλίου. Satis ex ipso sensu liquet, neutri generis demonstratiuum pronomen absolute positum, πῶς ἐκάλεσαν alucum indicare: vt cogitare non habeam quid Lapo, quum hæc peruerteret, in mentem venerit.

23. a. Herodorus Ponticus) In Græco est Ἡρόδωρος. quod vitium sequutus vterque interpres, Herodotum extulit: quum sit Herodorus, cuius etiam in Thesæo mentio facta est, Ἡρόδωρος. Fuit autem ex Pontica Heraclea: vnde apud Athenæum lib. 11. Heracleotes citatur. Quin & apud Plutarchum in Ro. quæst. xciii. vbi iidem hæc fere verbis referuntur, Ἡρόδωρος recte legitur.

24. a. Palsia vocabant) Horum, sicut & rituum condendæ vrbis, est venustissima descriptio apud Ouid. 1v. Fastorum, & Propertium li. 4. elegia prima & quarta. Certe Dionysius Halicarn. ὡς δὲ Πάλσια appellare videtur sub finem primi libri.

Ibid. 4. Familiaris erat Tarutius) Cicero 2. De diuinatione, L. quidem Tarutius Firmanus, familiaris noster, &c. Vide locum.

25. b. Testimonii aduersus patronum clienti, vel patroni aduersus clientem dicendi) Vide hac de re iudiciū C. Marcii in prætura ambitus rei, ab ipso Plutarcho in eius vita descriptum.

26. d. De quibus prolixius in Quæstionibus diximus) ἐν πῶς αἰτίοις. Librum Plutarchi intelligo qui adhuc extat sub titulo Κεφαλαιὸν κατὰ γένος, quo explicatio problematum seu quæstionum continetur. ibi in Romanis quæstionibus & hæc & alia id genus multa pertractantur. Faciant hæc plurimum ad intelligendos cum alios, tum Lucani locum libro 2. de Catonis & Marcæ posterioribus nuptiis, hoc initio: Turritaque premens frontem matrona corona, Translata vetuit contingere lumina planta.

Ibid. e. Ceninensium rex Acron) Κενινῆσι. Magna est varietas in plerisque proptiis vocabulis Græcis & Latinis. Infra in Marcello Κενινῆσι legitur. Et Stephanum noui Κενινῆσι scribere, per ai diphthongum: itemque Plinium. vt & Propertius li. 4. primam produxit, hanc ipsam historiam describens: Acron Herculeus Cenina ductor ab arce. Liuiani libri variant. Apud Dionysium lib. 2. perperam scribitur Κενιται, pro Κενινῆται. Apud Suidam etiam Κενινῆσι per e.

27. d. Romulus fallit Dionysium) Halicarnasseum notat Dionysium, cuius hæc sunt verba lib. Ρωμ. ἀρχαίολ. secundo: πλαιυταῖος ἢ πῶς πομπῆς ἀντὶ. (Romulus) ἰσχυρῶς ἐδῆτα μὲν ἡμετέροισι ἀλευργῆ, δαφνῆ ἢ κατὰ μῦθον πῶς πῶμας καὶ ἵνα πῶ βασιλεῖον ἀξίωμα σῶσῃ, πῶ δὲ πῶ παρὰ μὲν ἑσπέρῃ.

28. a. Neque de Rhymitalce Thrace Casar) Augustum intellige. Vide Plutarchum sub finem Apophth. Porro varie is

Rhymitalces Græcis & Latinis scribitur: non summo tamen historiarum momento.

Ibid. c. Istam non Boio) τῶν δ' οὐτ' Ἀρβοίοι π. Scribendum est ἄρ βοίοι τε. Boios enim Gallos fuisse nemo fere ignorat: Arboios Gallos inuenio nullos. Προχρησμένοι, malim χρησμένοι 30. c. Ex auentino) In Græco est Loentino. Annotator in versione Lapi apposuit, Puro ab Auentino. hoc videtur sequutus Amiotus. iudicent periti.

Ibid. e. Rognulus ab illis est scita mutinatis) θυροῖς. & vbi verti Clypeis, ἀσπίδα. Videtur autem θυροῖς maior esse quam sit ἀσπίς: hoc est, scuto clypeus minor. Itaque scutum usurpabant postea temporis qui lorica non ferebant. Argolicum sane clypeum non fuisse magnum, ex Virgilio apparet: qui oculum Cyclopi ei comparat, 3. Aeneidos, Argolici clypei aut Phœbeæ lampadis instar. Quod posterius est ex opinione vulgi dictum & eorum qui solem setquipedalem putarunt. Cæterū Liuius lib. 1. de armatura secundæ classis loquens, scutum ait eis pro clypeo datum. Dionys. lib. 4. hoc ipsum describens, αἰπὴ δὲ ἀσπίδων αἰδῶν θυροῖς. His ex verbis eorum quæ dixi ratio constat.

31. c. Pulsare oblatos) Velusunt Butæ: quod miror neutrum interpretum sensisse, eoque elegantiam loci ab iis interuersam.

32. a. Vel subdito partu) In Græco est, κληιδὸν ὑποβολῆ. I. quæ suspectum esset Lapo, his verbis expressisse satis habuit, clam furitumque maris o. & hæc ad adulterium retulit. Amiotus clauus adulterinas intellexit. Ego quum semper mendum esse in verbo κληιδὸν putarem, ea maxime ducebar coniectura, vel potius argumento, non esse simile vero, in legibus de matrimonio latis, de falsis aut occultis clauibus agi, præsertim ita vt inter veneficium & adulterium id crimen medio loco referretur. Ergo κληιδὸν legendum censeo, vt cum veneficium prohiberetur, tum ne qua alienam sobolem pro sua supponeret, atque ita decepto marito genus stirpemque vitaret. Recte ne ita censeam, viderint docti, quorum iudicium facio. mihi quidem, ne causa eadem, haud valde metuo. Certe βρήφη ὑποβολῆμαϊα vocari subdititios liberos, satis est notum.

33. d. Quod septem pagium, id est septem portionem, vocant) ἢν Σεπτεμῆμιον καλεῖσθαι, ὅσῳ ἰσὶν ἐπισημῶσαν. Dionysius rectius videtur πῶς καλεῖσθαι ἢ πῶς πῶς dicere, septem pagos, (vel septempagium) quos & Porfena Etruscus reposcebat, vt lib. 5. Dionysius perspicue docet. Cæterum quod apud Dionysium sequitur, ὅσῳ ἄλλων ἀποκρίσῃ ἢ ὅσῳ τὰς ἐμβολὰς τῆ ποταμοῦ, (libet enim hoc obiter monere) ex hoc loco Plutarchi vitiosum esse intellexi, emacularique locum posse, si legatur καὶ ἢ ἄλλων, &c. Plutarch. ἀλοπιζίων expressius habet. Error librarii is fuit, vt facile admitti potuerit.

34. b. Ac magistratum supremum Albanis quotannis crearet) In Græco est Σαβίσιος, quod non video quomodo locum possit habere. Ἀλβαῖος lege.

35. c. Aristeia Proconnesio) Προκοννησίω. Legendum Προκ. Insula est Propontidis Proconnesus. Lopus Aristeam protulit, sequentem (vt opinor) mendosam Plinii lectionem, qui huius similem rem de eo narrat lib. vii. Histor. natur. capite xii. Vide Herodotum in Thalia, ex quo Plutarchus historiam hanc videtur decerpisse. (ibi quoque Ἀρῆσις Προκοννησίος dicitur) & Suidam. Meminit Gellius 9. 4. De Cleomede lege Eliacorum posteriorem apud Pausaniam. Fabula eius, de Sampsonē sacro videtur, vt multa alia, imitata.

Ibid. e. Omnium corporis tenetur morte pallida) Locus hic Pindari non extat in iis quas hodie eius habemus reliquiis. Ipse trochaicis vel iambis trimetris hypercatalecticis expressi illos versus. Non sum adeo infcius eorum quæ ad considerandos Græcos versus attinent: scio quæ ab Hephæstione & Triclinio, aliisque ad eam rem tractandam sint ministrata adiumenta. Sed quod versus in Græco textu non sunt distincti, & varie possunt cum distinguuntur scandi, vt aliud subinde atque aliud genus carminis præ se ferant: curioso & (fere dixerim) in utili labori superledere volui cum hic tum alibi, & mea vri libertate. Lectoris est gratiam nobis huius vel licentiæ, vel (si ita vult vocare) ignauia facere, alioquin satis magno laboris pondere grauatis.

36. c. Vel Marcæ (neum, Caium) Xyl. Veluti Marcæ ac Caii annotatq; Marcellus est in Græco, apud Lapum & Amiotum. Sed mihi nequaquam placuit: qui intelligerem hanc prænomina intelligi, quæ omnium sunt apud vulgus, & in huiusmodi

praefertim contentu, vltatiffima. neque vero tam multi erant Marcelli quam Marci, nedum isto tempore, sed ne alius quidem. Verum in re aperta quid verba facio? Si cui tamen Marcelli pertinaciter placebunt, (nam incuria, non consilio, retentos ab interpretibus iudico) non impedio quin suum sequatur ingenium: modo meminerit, in vita Camilli, vbi ea quae de Tutola sequitur fabula, repetitur, Marcos rectissime legi, cum Gais & Lucius. Historia haec refertur etiam in Saturnal. Macrobbii lib. 11. cap. 11.

37. a. Et ad Capra paludem tanquam ad mare pergant) *ὡς ἐπὶ θαλάσσιον*. Quid hoc tibi velit, sane (vt fatear verum) excogitare nondum potui. *ὡς ἐπὶ θαλάσσιον* si fuisset, habuissent quae dicerent, iudicent hoc acutiores. Amiotus haec verba accepit quasi Capra palus versus mare sita intelligatur, quod an sensum dignum autore exprimat, nescio. X. Crusenius quoque plane legendum censet, *ὡς ἀδυσχέστου*, quod id priori narrationi sit congruens.

IN COMPARATIONEM.

37. b. Illud Platonis profecto) Locus est in Phaedoni secunda paginae fine, vbi Socrates Simmiam ostendit, metu malorum omnes homines, exceptis philosophis, fortes esse.

Ibid. d. Vnde mihi quidem haud perperam videntur philosophi amorem desinere) Est & hoc apud Platonem in Symposio.

38. a. Nemo ignoscat mentem eius subito tantopere fuisse commotam) Hunc locum Lapsus peruertit plane, neque sensum & verba sequentia consideravit.

39. a. Quippe annis triginta & ducentis) Quid de hoc numero statuam, ambigo, nisi forte dissensisse ab aliis plerisque autoribus Plutarch. est putandus, in re ita illustrataq; insigni: quomodo etiam de aetate qua vixerit Theseus, vt supra retuli. Ne ausim mendum dicere, facit quod iidem fere literis in comparatione Numa cum Lycurgo repetitur: & tamen nescidum suspicor. Nam Dionysius Halicarnass. grauis & diligentissimus autor, lib. 2. ait hoc factum Olympiade cxxxvii. M. Pomponio, C. Papirio Coss. id est, V. C. anno dxxxii. vt nos & alii fere numerant, quem annum Gellius numerans, alios non inat Coss. lib. 4. cap. 5. & lib. 19. capite vltimo, alium annum, si non fallit codex. Maximae autoritatis scriptor Tertullianus *ὡς ἐμνηστεύει* & in Apologetico, affirmat, sexcentis prope post Romam conditam annis Sp. Caruilium cum uxore diuortium fecisse. Certe trecentis prope annis ab aliis Plutarchi numerus distat. X. Valer. Maxim. (vt annotat Crus.) habet *ἑξήκοντα & πέντε*. Idem Valer. lib. 2. cap. 1. habet *ἑξήκοντα*.

IN PLVT. LYCVRGVM ANNOTATIONES

Guil. Xylandri & Herm. Crusenii, interpretum.

Qvo tempore vixerit Lycurgus, si quis disputatum & explicatum accuratius legere desiderat, Clementis Alexandrini primum Stromateon librum consulat. Huc enim nos transferre qua copiose ab eo variis ex autoribus sunt collecta, breuitatis studium non sinebat.

39. f. Praeterea tribuit ei Xenophon veteris aetatis opinionem) Locus est in libello De Lacedaemoniorum republica. Is libellus lectus, nihil lucis huic adferet.

40. a. Heraclidas) De Heraclidis multa sunt passim apud Graecos, apud Patiniam in Laconicis, & auctori, a quo etiam apud Herodotum non vno loco. in de perimalo quam huc infarcite. Et Clemens multa atque de ista habet eo quem indicauit loco. Breuiter autem & iuculente res tota est a Didoro Siculo per scripta atque explicata, lib. 4. Ad eum te remitto. Plutarchus in Solone, ab Hercule undecimum fuisse Lycurgum scribit: vt & hic ex Eutythida.

Ibid. b. Fama est Sonm, quom in loco aspero & arido circumfideretur a Clitoris) Idem plane verbis hoc refertur in Apophthegmatis Plutarchi Laconicis. Sed ibi accusatus *Σόν*, siue *Σόν*, vt ibi scriptum est, perperam cum praecedentibus conexus est, vt ex hoc loco satis manifesto apparet. Quae res interpretem quoque Raphaelem Regium in errorem impulit, virum alioqui doctissimum. Itaque post *Σόν* bida, (pro quo scribendum potius Phœbida, vt apud eundem Plutarch. in Pelopida reperimus, & in Agesilao: quanquam hic reclamante serie alphabetica) illud apophthegma, *πολλὴ τὴν ἡμέραν ἀζία τὴν δὲ ὡμίονον τὸν ἀγρόν δὲ ἰσθμὸν*, interpungendum est, spatioque aliquanto interposito subiungendum hoc nouum *Σοί* apophthegma, *Σόν λέγεται ὁ χῶρος*, & quae sequuntur. Huius generis erratorum, & quidem multo grauiorum, aliquot sunt in Graeco ceterarum, in Plutarchi opusculis quae Moralia inscribuntur & vocantur: interpretum vero scitantia & cascata ignorantia, myriades multae. hic *ἀφίσει* erat, pro *ἀφίσει*.

Ib. c. Eurytionidas) Pausanias, accuratus in primis atq; fide dignus scriptor, libro tertio, qui de rebus Laconicis est, vbi vtriusque familiae reges enumerat, Eurytionidas hos vocat, (*Εὐρυπώντιδας*) & filium *Σοί* Eurytionta, (*Εὐρυπώντιος Σοί*) atque ita constat legitur. Herodotus quoque in Vranis, Eutythide genui recensens, eum de quo quaerimus, *Εὐρυπώντιος* vocat: sicque etiam in Aldino est libro. Et iam infra in Lyfandro *Εὐρυπώντιος* dicuntur: sed vitio librarii, vt quidem existimo. Nam mihi Eurytion cum alias magis probatur, in Plutarchi saltem loco hoc & aliis: (vt paulo ante in comparatione Pompeii cum Agesilao, initio Agidis, &c. Potest enim fieri vt ab istis dissenterit, aliosque sequutus sit autores) tum ratione declinationis, & obliquorum casuum moueor, dixisset enim *Εὐρυπώντιος*: sed legitur hic *Εὐρυπώντιος*, & in Agide est *Εὐρυπώντιος*, quum fuisset scribendum *Εὐρυπώντιος*. alioquin *τιος* & *ος* scriptio est admodum affinis. sed acceptus & vltima syllaba vocabuli me mouent. Porro idem (vt hoc lectoris gratia addam) Eunomum Pyranidis F. Eurytionis N. facit.

41. a. Nomen dedit Charilao.) Herodotus lib. 1. eadem indicans, vocat hunc Leobotem, *Λεοβότῳ*. Eumque locum citans Pausanias quo dixi libro, ostendit Leobotam E. hebraetif. (*Λεοβότῳ τῷ Ἑβραεῖ*) alius dicitur: sed ipse dissentia haud dubie, & Charillum Polydectae filiam discrete post paulo nominat, *Χαρίλλῳ*. Dionysius Halic. libro 2. Ant. q. Roman. ex Sabinorum historis Eunomum appellat, *εὐθὺν* (inquit) *χρόνον ἰπὸς ἑσπέρου* *Εὐνομὸν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Λεοβότου* *ἑσπέρου*.

42. b. Regressus domum est cum celebrao illo oraculo) Ab Herodoto ibidem refertur ad verbum.

Ibid. d. Chalciæcon) Adem Minerva fuisse constat. Suidas ita dicitur, vel quod aetæ (aut verius aetata) esset, vel à Chalciensibus Eubœensibus condita, scribit. Locius lib. 35. templum esse Minervæ aetæum scribit: idemque Pausanias. Mentio eius crebra & nobilis passim, vt & apud Emilianum Probd. in Pausania, in eadem Minervæ quae Chalciæcus vocatur, confugit.

Ibid. Quod seruant eius collegam in regno Archelaum) Pausanias exprisse hunc Agesilium nominat. Lapsus Archelaum legit: & pro Arithmiada, Artemidam. In libello De discrimine amici & adulatoris, contrario sensu hoc de Charilao iudicium legitur: nimiram non dignum cum laude & boni viri titulo esse qui ne malis quidem durum se praebeat. Atque ita etiam in Laconicis Apophth. legitur, nisi quod ibi Archidamida adscribitur.

Ibid. Quam ait Plato) Locus est lib. 3. De legibus.

Ibid. c. Sphaerus totidem ab initio. &c.) Haud scio isne sit quae in vita Cleomenis Sphaerum Borystheniten, Zenonis Citienfis discipulum, Cleomenisque in Philosophia praepotorem fuisse scribit. Quae ad numeri proprietatem atinent, in Arithmetis traduntur.

43. a. Ioni Sillanio) In hac rhethra vertenda quaedam Graeca reliqui, quae quid sint non intelligebam, vt est illud Gamodan & gorian.

Ibid. d. Ut ait Plato) Eo quem dixi libro.

45. a. Epoculum Lacedaemoniū quod cothron dicebatur) *καθῶν*, poculum figlinum exiguum atque sinuosum. Describitur venisse apud Athenæum libro 11. vbi itidem affertur Critia testimonium. Aliquando ponitur pro potu & compositione: quomodo & *καθῶν* verbum. Sic *καθῶν* vocabulo vsus est autor noster in Pyrho, vt ibi admonui. & in Timoleonte est, *καθῶν ἰσθμὸν ἰσθμὸν*, Potare: & in Anton. Quid *καθῶν* sit, ex Aelio Dionysio Eustathius 9. Odyssææ docet: Ego ita verti vt congruere maxime huc putavi.

46. c. Nam ei qui sacrificasset vel venatus esset) *θώας ἡ νόμος* *ἐφίσει*. Lapsus & Amiotus retardatum intelligunt: quasi si *ἐφίσει* legissent: quae sane vox in Lexicis reperitur, alibi legisse non succurrit. *ἐφίσει* quidem non quadrat.

Ibid. e. Fama est quendam regem Pontis) Id factum à Dionysio tyranno refert. Cic. 5. Tusc. quaest. & in Apophth. Laconicis i-